

Svend Haugaard: På hr. Skyttes vegne skal jeg fremsætte nogle bemærkninger om de tre første af lovforslagene og på egne vegne om det sidste, lovforslaget om landarbejderboliger.

Jeg er enig med de foregående ordførere i, at der næppe kan være grund til at gå i enkeltheder, da lovforslagene har været behandlet et par gange tidligere, og vil altså blot henvise til disse førstebehandlinger.

Der skal ikke fra det radikale venstres side lyde nogen særlig beklagelse af den udsættelse, der har fundet sted; vi mener ikke, at det har så overvældende hast, snarere at der måske er risiko for, at man kan blive lidt for forhatet. Jeg er altså ikke særlig ængstelig ved den tyggen drøv, som hr. Morten Lange nævnte; det har måske nok været sundt at få tygget lidt mere på det. Vi håber på, at udsættelsen har bevirket, at de partier, der så varmt gik ind for lovgivningen i den foreslåede form, i mellemtiden er blevet lidt mere indstillet på forhandling dels om de foreslåede bestemmelser, dels, og især, om løsningen af de problemer, der må klares i efterfølgende love, hvis det skal være muligt for os at indgå et forlig — et forlig, som vi stadig håber på, og som vi er parat til sagligt at forhandle om, men altså ikke betingelsesløst. Jeg tænker her især på sikringen af jord til de brug, der har stærkest behov for den; jeg tænker på sikring af en hensigtsmæssig arrondering af jorden, altså de sammenlagte jorders indbyrdes beliggenhedsforhold, som for os tæller stærkt, og jeg tænker på betydelig hjælp til finansieringen, ikke blot i form af det lovforslag, der foreligger om køb af suppleringsjord, men, endnu nødvendiggere, rimelige finansieringsforhold for de førstegangsetablerede. Endvidere tænker jeg på lån til rationalisering af bygninger i de bestående brug samt på en lovmæssig begrænsning af den økonomiske interesse for ikke-landmænd i opkøb af den meget værdifaste vare, som landbrugsjord nu er.

Jeg finder anledning til at spørge landbrugsministeren, om der er noget på vej på disse områder.

Der er grund til at fremhæve, at det haster mere her end på strukturuområdet, hvor det jo i og for sig går ganske godt efter den nugældende lov. Jeg mener i det hele taget, at man har grebet sagen an fra den

forkerte ende. Jeg kan heller ikke som hr. Chr. Rasmussen komme i større sindsbevægelse på grund af 5 hektar til den ene eller den anden side; men jeg må have lov til at sige, at de 75 hektar, man standser ved, for mig at se er noget nær den mest u hensigtsmæssige størrelsesorden for fremtidens moderne landbrug, for lille til at være et ekstenstivt kornbrug og for stor til at være et intensivt familiebrug med en stor dyrisk produktion. Jeg tror altså, at det meget hurtigt vil vise sig, at dette selvforsyningslandbrug vil være såre umoderne.

For det radikale venstre er det afgørende at støtte alle bestræbelser for at nå så nær som muligt til lige økonomiske vilkår for den unge landmand, der med selvopsparet kapital ønsker at blive selvstændig landmand, i forhold til den, der af ikke-landbrugsmæssige grunde byder på jorden og ofte byder den så højt op, at det er meget svært, for ikke at sige umuligt, at få en landbrugsmæssig forrentning af den. Vi lægger også stor vægt på at skabe lige økonomiske vilkår for de forskellige brugstørrelser, eller vi skal måske hellere sige for de forskellige brugsformer, idet vi her tænker på animalsk produktion i forhold til produktion af korn.

Disse forhold er afgørende for, om man uden risiko kan lempe betydeligt på sammenlægningsgrænserne; men hvis man på den anden side får løst disse problemer på forsvarlig vis — jeg tænker ikke mindst på finansieringen, og det glædede mig at høre, at hr. Niels Eriksen var meget stærkt inde på støtte til en finansieringsordning — ja, så vil de væsentligste forudsætninger være til stede for, at vi i fællesskab kan se på arealgrænserne. Hvad arealgrænserne i øvrigt angår, er det jo et spørgsmål, om det er rigtigt at standse ved geometriske mål fremfor boniterede, eller om man måske skal finde helt andre grænser, f. eks. produktionsmæssige enheder.

Jeg vil gerne fremhæve, at det radikale venstre er indstillet på en saglig forhandling om ordninger, der svarer til tidens krav, selv om vi nok lægger stærkere vægt på andre faktorer end tingets tre største partier, der, som vi har hørt i dag, synes at være ret enige; jeg kan også sige det sådan, at vi i hvert tilfælde prioriterer dem i en anden rækkefølge.